

Wartości w biznesie, red. P. Mrzygłód, G. Sokołowski, Wrocław 2014, ss. 183.

Z końcem 2014 roku na rynku polskiej książki ukazała się drukiem zbiorowa publikacja pod redakcją ks. Piotra Mrzygłoda i ks. Grzegorza Sokołowskiego o tytule *Wartości w biznesie*. Książka powstała w środowisku naukowym Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, które ostatnio cieszy się nową inicjatywą kulturowo-społeczną o nazwie „Obserwatorium Społeczne”. Można wprost powiedzieć, że ta publikacja niejako inauguruje wydawniczą serię poświęconą tak ważnej i aktualnej dla Kościoła kwestii społecznej. Poniekąd taki zamysł skromnie poświadczają redaktorzy, gdy piszą: „Niniejsza publikacja jest także zapowiedzią szerszej działalności Obserwatorium Społecznego, którego celem jest analizowanie rzeczywistości społecznej, pojawiających się nowych prądów kulturowych oraz tendencji politycznych i gospodarczych” (s. 12).

Publikację otwiera przedślowie – *O wadze wartości* – dyrektora Obserwatorium Finansów w Genewie, zasłużonego pracownika Uniwersytetu we Fryburgu, prof. Paula H. Dembińskiego, który pisze m.in.: „Książka, którą czytelnik ma w ręku, jest bardzo istotnym przyczynkiem do rozpoznania powagi kwestii wartości i kultury w życiu przedsiębiorstwa. Dla ludzi biznesu jest to lektura skłaniająca do wzniesienia się ponad codzienność, do zatrzymania się choć na chwilę i zastanowienia się: «Jak mogę to wykorzystać jutro?» (dla podniesienia efektywności) i do przejścia na inny poziom. Na poziom pozwalający postrzegać przedsiębiorstwo, pracę w nim, produkty i usługi, jakie wytwarza, nie jako cele same w sobie, ale jako ważne środki w służbie celom, które w ostatecznej analizie są prawdziwym wyrazem niematerialnych wartości” (s. 8).

Książka składa się z ośmiu tematycznych artykułów, dwujęzycznego spisu treści (j. polski i angielski), wspomnianego przedślowia i wprowadzenia redaktorskiego oraz noty o autorach. Pierwszy artykuł o tytule *Filozoficzne „pytanie o wartości” Natura, demarkacje oraz próba adekwatnej hermeneutyki* – napisał ks. dr Piotr Mrzygłód, adiunkt w Katedrze Historii Filozofii Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Autor w swoim przedłożeniu pyta o status ontologiczny „tego, co cenne”. Zasta-

nawia się nad subiektywizmem i obiektywizmem wartości oraz stawia problem typologizacji i hierarchizacji wartości.

Drugi artykuł napisał o. dr Wawrzyniec Z. Wojtyra OFM, wykładowca filozofii w Wyższym Seminarium Duchownym Franciszkanów prowincji św. Jadwigi we Wrocławiu. Pisząc na temat: „*Per visibilia ad invisibilia*” – człowiek w krainie wartości, autor z filozoficznego punktu widzenia analizuje sytuację człowieka w świecie dobra, dostrzega przy tym istotne napięcie, jakie występuje w różnicy doświadczenia tego, jak „być” oraz tego, jak „mieć”. A stawiając problem dobra obiektywnego, wyjaśnia go w perspektywie prawdy istnienia.

Kolejny artykuł napisał ks. Adam Fogelman, doktor nauk humanistycznych w zakresie filozofii, wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Częstochowskiej i Diecezji Sosnowieckiej w Częstochowie. Podnosząc problem: *Wartości moralne a realizacja założeń na płaszczyźnie ekonomii* – najpierw podejmuje sprawę filozoficznego znaczenia pojęcia „ekonomia”; następnie przez pytanie: jak istnieją wartości? – uwyrażnia ich genezę i istotę. To wszystko jest mu potrzebne, aby w dalszej części swoich rozważań przedstawić konsekwencje zarówno akceptacji, jak i nieakceptacji wartości moralnych na płaszczyźnie działań ekonomicznych. W zakończeniu naukowej refleksji autor pisze: „Sukces to nie tylko duże sumy na koncie, ale cała droga prowadząca do tych sum, które pozwalają nam lepiej żyć i się rozwijać. Aby ta droga była nie tylko skuteczna, ale i dobra, potrzeba wartości. Konieczne jest, aby człowiek biznesu, ekonomista potrafił i chciał je przyjąć jako prawdziwe, skuteczne, uniwersalne, bez relatywizowania ich” (s. 88).

Czwarty artykuł napisał ks. dr Krzysztof Adamski, adiunkt w Katedrze Katolickiej Nauki Społecznej i Socjologii Duszpasterstwa Papieskiego Wydziału Teologicznego. Autor podnosząc problem: *Czy ekonomia i etyka są skazane na nieustanne antagonizmy?* – ukazuje w pierwszej części swoich rozważań funkcjonujące powszechnie stereotypy dotyczące moralności w biznesie. Następnie przybliżył czytelnikom tzw. normę antropologiczną, twierdząc, że winna ona zajmować kluczowe miejsce również i w sferze pracy czy biznesu, czy w ogóle – w całej sferze materialnej. Dalej, autor artykułu, aby skutecznie dojść do przedstawienia relacji między katolicką nauką społeczną a ekonomią,

tłumaczy, czym jest etyka, a czym ekonomia. Kończąc artykuł, autor konstatuje: „Nie ma zdrowego społeczeństwa bez zdrowej gospodarki, której podstawę stanowi wzbogacona etycznie ekonomia” (s. 103).

Wartości w biznesie, czyli jaką wartość mają wartości – to tytuł kolejnego artykułu omawianej książki, który został napisany przez Janusza Dziewita, dyrektora zarządzającego Experum HR, wykładowcę m.in. w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej i Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Autor w swoim przyczynku poruszył trzy rzeczy: komercyjny wymiar wartości, wartości w kompetencjach, oraz kwestię źródeł wartości w firmie. Ciekawe, aczkolwiek smutne jest spostrzeżenie autora, który odnotowuje: „Niestety, obecnie daje się zauważyć coraz większy deficyt wartości w społeczeństwie. Filozofia «róbta, co chceta» o władnęła młodszą część społeczeństwa, dla której podstawową zasadą jest brak zasad. Urasta to już do rangi problemu i mocno przeszkadza części pracodawców, którzy mają dość nieprzewidywalnych pracowników zapatrzonych tylko w siebie i roszczeniowo podchodzących do całego świata. Pracowników, którzy bez skrupułów potrafią pozorować pracę, mając jednocześnie pretensje do pracodawcy, że za mało zarabiają. Pracowników, którzy porzucają pracę, bo im się znudziła” (s. 111-112).

Ks. dr hab. Marek Łuczak, adiunkt w Katedrze Dziennikarstwa Ekonomicznego i Nowych Mediów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, zaprezentował artykuł o tytule *Współdziałanie jako postulat katolickiej nauki społecznej*. Przedstawiony wywód ukazuje formy współdziałania w zarządzaniu w dokumentach społecznego nauczania Kościoła, a następnie omawia konkretne formy współuczestnictwa w zarządzaniu, koncentrując się zwłaszcza na związkach zawodowych oraz radach pracowniczych.

Dr Stanisław Grochmal, inżynier nauk technicznych w zakresie automatyki, pracownik Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych w Krośnie i w Sanoku, swoje przemyślenia zawarł w artykule pt. *Zarządzanie według wartości w organizacjach o motywacji idealowej*. Meritum zagadnienia autor uchwycił drogą rozważenia kilku aspektów. Najpierw zidentyfikował organizacje, które swoją działalność opierają na wartościach, ludziach i ich motywacjach. Następnie przedstawił genezę, rozwój i charakterystykę przedsiębiorstw ekonomii komunii, tłumacząc, że ekonomia

komunii w rzeczywistości jest ekonomią charyzmatyczną. Jego zdaniem „Celem ekonomii komunii nie jest stworzenie jakiegoś uniwersalnego modelu ekonomicznego, czy realizowanie systemu produkcyjnego poza ekonomią rynkową. Jest to natomiast pewna nowa koncepcja człowieka widzianego w swojej kompletności społecznej oraz propozycja dla tych, którzy świadomi wartości społecznych zechcą wprowadzić je do ekonomii z perspektywą, w której rozwój przedsiębiorstwa, zadowolenie pracowników oraz eliminacja ubóstwa w społeczeństwie są *de facto* jednym, wspólnym celem. Ekonomia komunii proponuje przeniesienie relacji takich jak w rodzinie naturalnej najpierw na rodzinę duchową, związaną wyznawaniem tych samych wartości, żyjącą tą samą duchowością wspólnotową, aby docelowo ogarnąć całą rodzinę ludzką” (s. 156).

Ostatni artykuł napisał ks. dr hab. Grzegorz Sokołowski, profesor nadzwyczajny i kierownik Katedry Katolickiej Nauki Społecznej i Socjologii Duszpasterskiej Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Swój przyczynek o tytule *Zasady „ekonomii ubogich” papieża Franciszka*, autor oparł na adhortacji apostoelskiej *Evangelii gaudium*. Wychodząc od franciszkańskiego „nie” dla ekonomii wykluczenia, dla nowego bałwochwalstwa pieniądza oraz dla nierówności społecznej rodzącej przemoc, wykazał, że zdrowe życie społeczno-gospodarcze wymaga aktywnego włączenia społecznego ubogich, sprawiedliwej dystrybucji zysków oraz troski o najuboższych. Podsumowując rozważania, autor stwierdza: „Ekonomia nie jest, ze swojej natury, ani etycznie neutralna, ani nieludzka, ani antyspołeczna. Jest działaniem człowieka i dlatego właśnie posiada swój wymiar etyczny. Krytyczne słowa wypowiediane przez papieża Franciszka w kierunku świata są odzwierciedleniem jego troski o tych, którzy znaleźli się na peryferiach świata, którym odmawia się ludzkiej godności. Papież apeluje o włączenie ich w struktury społeczne” (s. 175).

Recenzowana książka w ogólności jawi się jako dzieło cenne i klarowne. Cenne, ponieważ wnosi istotne rozróżnienia oraz zbiera, niekiedy nawet formułuje ważne zasady życia ekonomicznego, których przestrzeganie nadaje stosunkom społecznym rzeczywistość ludzką, czytaj: moralne, rysy. Ową pozycję naukową cechuje również cecha klarowności, która skupia w sobie poza umiejętnością jasnego tłumaczenia nawet i zawiłych faktów czy zjawisk

ekonomicznych, także promocję wyraźnego przesłania, którego treścią mogą być słowa: bez wartości biznes staje się antybiznesem, staje się przedmiotowo nudnym zajęciem, a w konsekwencji społecznie szkodliwym procesem zbierania do dziurawego worka.

Ks. Bogusław Drożdż